

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Historica Relatio De Potentissimi Regis Mogor

Peruschi, Giambattista

Mogvntiae, 1598

VD16 P 1672

Exemplvm Secvndæ Epistolæ A P. Organtino Brixiano Societatis Iesv
Meaco Iaponiæ datæ. Ad Reuerendum in Christo Patrem. N. P. Clavdivm
Aqvavivam Præpositum Generalem. Pax Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65012)

EXEMPLVM

SECUNDÆ EPISTOLÆ

A. P. ORGANTINO BRIXIANO SOCIETATIS IESV MEACO

Iaponiæ datæ.

*Ad Reuerendum in Christo Patrem. N.**P. CLAVDIUM AQUAVIVAM**Præpositum Generalem.*

PAX CHRISTI.

BREVE M hoc anno de statu Iaponiæ Meaco epistolam ad V. P. scripsi, cuius breuitate minime contentus N. P. Viceprovincialis mandauit, vt fusius vberiusq; omnia quæ accidissent persequerer: quam videor mihi summo studio vniuersa congerenti multa necessario prætermisurus, tū quia quædam minuta memoria exciderunt, tum quia nos, vti consuetudine quotidiana detriti, non perinde, ac exteri rerum hic gestarum magnitudinem æstimamus. Describam autem singula eo ordine quo contigere, vt litteræ annuæ vel generales facilius intelligi possint.

Verſamur in hac ditione Meacensi Patres tres, fratres quatuor, cum quinque clericis, reliquaque familia; omnes sumus numero 36. diuina gratia sani & incolumes. quisque pro talento sibi concredito in hac vinea, ad populum Dei inter medias tribulationes, quas in octauum iam annum sustinemus, seruandum & augendum hætenus gnauiter laborat. Status apud Meacenses idolorū,

E 3 hoc

HISTORICA RELATIO

hoc est templorum, domorum & ceremoniarum Ethnicarum, si externam speciem consideres, nunc est, si vnquam alias, florentissimus, & si V. P. oculis coram aspiceret, non solum vehementer admiraretur, sed etiam sanctè affirmaret fieri non posse, vt ab his gentilibus tales ædificiores molles excitarentur, & tamen hæc omnia, breui confidimus in veri Dei cultum transferenda. Nam cum sectarum Iaponicarum neruus pene totus sit incisus, hoc est, neq; studia amplius inter eos viuant, neq; vectigalibus consuetis, quibus nomen & auctoritatem apud plebeios tuebantur, deinceps fruantur, non aliud reliquum esse videtur, quam vt templa & delubra idolorum quoq; adimantur, in eisque sacrosancta Dei lex annuncietur, ac omnes gentiles ad Ecclesiam CHRISTI aggregentur. Id modo excruciat animos nostros V. P. non amandare operarios conuenienter proximæ spei nostræ; quam habemus de conuersione omnium horum regnorum ad fidem CHRISTI Domini nostri mox consecutura.

QVOD ad afflictionem nostram attinet, quanto iam tempore exercemur, si fas est, in conspectu Dei imbecillitatis nostræ cōscij, ita loqui, non nullo in mœrore sumus; quod ex multis indicijs non dubiam coniecturam faciamus, Dominum nostrum velle nos tandem hac seruitute, vel, vt rectius dicam, libertate spiritus, fructuque spiritali, quem persecutiones pariunt, eripere. Quæ persecutiones, si rite cognoscantur, & merito iuo æstimentur, instar antidoti sunt omnium infirmitatum, valentque ad nos purgandos, illuminandos & intimè cum CHRISTO vniendos.

Premi-

Premimur quidem afflictionū onere, sed fructu erigimur, praesentiaque Christi animamur, & excitamur, ne onus abijciamus, imò simillimi eius esse potius exoptemus. Atque ut sigillatim cætera commemorem, immensam & multiplicem Deus O.M. erga nos misericordiam hoc tempore demonstravit. Prima est, quod flagrante ipsa persecutione Euangelium tam longe lateque in his regnis sit propagatum & celebratum; nullus enim in his prouincijs angulus est, in quo non sparsum sit sanctum CHRISTI nomen; nullus locus ubi non Patres Societatis ad perducenda fidei nostræ mysteria auide expedientur; nec denique vllum regnum tam remotum, in quo nō putemus aliquot Christianos factos, siue multos, siue paucos. Et iam alij plerique omnes clarius intelligere pergunt, quāto interuallo nostra sancta Ecclesia Romana, à diabolicis suorum sectis & conuenticulis distet; nominatim autē quanta sit in Ecclesia nostra dogmatum, voluntatumq; consensus, contra verè quanta sectarum Japonicarum dissensio, **SECVNDA** misericordia est, quod beneficio persecutionis huius nomē quoque Societatis nostræ longius percrebuerit per Japonem, dū notant & demiratur constantia & perseverantiam nostrā in tantis calamitatibus pro salute animarum perferendis, quodq; Deus nos varijs licet casibus iactatos, tamē nunquam deseruerit, sed potius fecerit cum tentatione prouentum, Tertia, quod præclaram nobis occasionem præbuerit dexteritatis fortitudinisq; augendæ, & prudentiæ acuendæ, ac, si diuturnior esse pergat, omnium virtutum confirmandarum.

HISTORICA RELATIO

Quarta, quod opportunitas data sit multis operarijs, tum nostris, tum Iaponensibus informandis, litterarumque & virtutum suppellectile necessaria egregiè instruendis, vt patefacta à Deo via, & signo iublato omnino parati sint ad certamen cum idolis ineundum, ad disseminandum vsquequaque doctrinam Euangelicam, ad amplissimam messem iam in omnibus regnis albescentem & maturam colligendam & in horreum Domini deportandam. Hanc in expeditionem præsto iam sunt in Iaponia Patres triginta nouem, fratres tres supra octoginta, vt mittã reliquos, qui seruiunt, & clericos: quorum plurimi breui idonei erunt vt nostræ Societati adscribantur: Omnia autem qui in tota Insula nobiscum viuunt, numerus attingit sexcentessimum. Quinta est, quod persecutor eiusque in regna Iaponiæ successores certorum hominum sermone iam satis didicerint, non esse nos eos, qui esse sinistra aliorum informatione existimabamur, sed ab extremis mundi partibus per mille pericula tantum salutis animarum procurandæ, tradendæque Euangelicæ doctrinæ causa, aduolasse. Sexta est, admiranda DEI potentia & caritas in Ecclesiam Iaponicam sponsam suam apertè demonstrata in eo, quod, nobis licet cohibitis & impeditis, tamen quadraginta gentilium milia interim CHRISTI iugo se subdiderint: inter quos sunt nonnulli viri Principes, harum prouinciarum quasi columnæ. Nihil scribo de insigni fructu ab omnibus Patribus & fratribus ab Europa Indiaque huc delatis, in vul-

in vulgari lingua ediscenda factō; cum maior eorum pars, idiomate Iaponico, quod maximi æstimandum, iam concionari possit. Ergo cum sic eant res nostræ, quomodo possumus optare aliud; quam vivere in tribulatione cum CHRISTO?

INTER signa verò, quibus DEVS indicat breui patefactum iri ostium magnum ad demetendos amplissimos Iaponiæ campos, Primum illud est, quod Tyrannus non nihil videatur nobis placatus; nam superioribus diebus gubernatori Meacensi dixit, parum referre si Amameoxani fiant Christiani, vtpote homines viles & plebei; modo nobiles non fiant. Deinde consensit vt ego Meaci quietè persistam. ad hæc Patribus Nangasachi degentibus potestatem dedit reædificandi Ecclesias & domos, quas ante biennium, perperam à quibusdam informatus, euerti mandarant. Multis quoque verbis declarauit se facti pœnitere, & valde beneuolum ostendit ijs Christianis, quos initio huius calamitatis reprehenderat, & à suo conspectu summouerat, sic vt gubernatori Sacayano Augustini germano dixerit; caue diligenter, ne quid agas quod mihi displiceat; lex enim vestra postulat simplicitatem, veritatem, & diligentiam in ministerio Dominis præstando; declarabatque in totius aulæ præsentia sibi placere officia Magdalenæ, eiusq; mariti & filia, suæ coniugi, quæ tum quoque aderat, delata; ipsumque deinceps aulæ Præfectum esse voluit. Eandem beneuolentiam quoque iam dictæ filia demonstrauit, quando ægræ omnia genera remediorum quæri iussit ad restituendam ei pristinam

HISTORICA RELATIO

stinam valetudinem. Deinde Iustus Vcondonus apud eum in tanta gratia est, vt inter tres præcipuos belli duces annumeretur. Morte Chuan Gayo cognita, qui vnus fuit è præcipuis Christianis initio persecutionis exilio multatus, vehementer indoluit. Iam fauor & beneuolentia qua prosequitur Augustinum, pacati in nos animi signum clarissimum est. Vxor quoque huius Regis eadem erga nos est voluntate. nam quoties sermo de nostris rebus incidit, bene de ijs loquitur, declarans nimirum legem Christianorum veram, gentiliū falsam: tantamque affectionem paisim erga nostra ostendit, vt si fidei nostræ mysteria audiret, non dubitemus eam fore Christianam.

ALTERVM signum est, quod omnes præcipui totius Iaponiæ Domini mirificam propensionem in sanctam legem nostram declarent: vt nihil ambigamus, quem vis eorum Christianum futurum, si eis doctrina Christiana annunciaretur; nā Christo nomen dederunt hætenus, quotquot eam annunciari audierunt. Fidem eius rei facit multiplex beneuolentia, qua omnes, & speciatim Quabacundonus cum præcipuis suis aulicis, atq; huius vrbis Gubernator, cum omnibus alijs qui publico aliquo munere sub eo funguntur ac nonnulli etiā genere clari, nos complectuntur.

TERTIVM signum est, quod omnes bene de nobis, & religione nostra loquantur, contemptim verò & abiectè de Iaponiorum sectis. Et certè, si non exstarent magnifica ista templa à Rege exstructa, quamplurimi, vt opinor, sacrum baptismum, vti quidam iam ceperunt, postularent.

Postremum

Postremum, & ceteris efficacius signum est, quod nunc omnia Iaponis regna vni Regi parent sublati omnibus bellis, latrocinij publicis, portorij, otiosorum ludis, & computationibus ebriolorum, quæ grauissimis pœnis sine vlla spe indulgentiæ castigantur. Quæ res multorum animos parauit, ad præbendas aures rebus nostris audiendis, & fidem sanctam complectendam. Iam inexplebilis illa Regis sitis aurum, argentumq; per fas & nefas corradendi, quamuis iniqua & tyrannica, tamen ex euentu valet ad coercenda omnia istorum Iaponensium vitia, imprimis lasciuiam carnis, in qua iam crebri lapsus non sunt: nam impensis in publicas fabricas faciendis, alijsque intolerabilibus tributis pendendis ita exhauriuntur, vt carni nulla insolescendi facultas relinquatur. Possumus etiam inter magna misericordiæ diuinæ erga hanc gentem signa reponere, quod Deus tam multos & idoneos operarios ex horum regnorum nativo solo vocare dignatus sit ad nostram Societatem, quasi paratæ iam messis, in qua operam suam locare debeant, prognosticon. Quod si V. P. totidem alios nobis adiungeret ex Europa, iam expectatioui nostræ omnino factum esset satis Principale denique signum huius, quod primo loco dicendum erat, est Reuerendissimi Episcopi Iaponiæ huius Ecclesiæ Pastoris aduentus.

Vt vero veniamus ad fructum in Meacensi ditione hoc año collectum, commemorabo quædam quæ V. P. magnam afferent voluptatem. Meaci
quater-

HISTORICA RELATIO

quaternas habemus ædes, magnitudine mediocri
 Sed vnas tantum incolimus, loco per quam com-
 modo, & occulto. reliquas seruamus in varios
 casus, qui tempore huius persecutionis incidere
 possent. Oblatus fuit mihi in vrbe locus extru-
 endis ædibus maioribus, quæ tamen Ecclesiæ
 nomen non haberent, valde opportunus, eun-
 demq; ante annos quatuor etiam Gubernator Vr-
 bis mihi permiserat, sed propter periculū, quod
 nobis impendere potuisset ex loco publico, con-
 ditionem accipere nolui. Licet enim cum bona
 venia huius Regis hic versetur, tamen quia Eu-
 angelij promulgandi potestas adempta est, con-
 uenit nos eo in loco degere, vbi nulla occasio de-
 tur suspicionibus, quemadmodum hætenus fe-
 cimus. His ergo in ædibus omnia ministeria no-
 stra exercemus, hoc est, confessiones audimus,
 concionamur, & baptizamus magno fructu. Il-
 lud verò studiosissimè cauemus, ne cætus sit æ-
 quo numerosior, & accusationi materia præbea-
 tur: Et quoniam omni Dominico conueniunt,
 in quorundam quoque Christianorum ædibus
 sacrum Missæ vicissim audiunt, secundum ordi-
 nem cuique perscriptum; ita vt omnes quolibet
 mense saltem semel diuinis interfint. Vt autem
 omnis absit confusio, omnes Meacenses Cchristia-
 ni in certas congregationes distributi sunt, quæ
 singulæ tantum habent numerum, quantum Ec-
 clesiæ singulæ capiunt; in quibus conueniunt ad
 habendum Consilium de pauperibus & infir-
 mis, alijsq; rebus ad necessitates tam corporales,
 quam spiritales omnium spectantibus: eoque se
 conferunt fratres nostri prædicandi Euangelij
 causa:

causa: & magnus existit fructus: quia & in fide confirmantur, & in virtutum exercitatione plurimum proficiunt. Omnia autem peraguntur magno silentio, ne nouæ afflictioni præbeatur occasio.

Hoc anno sacris baptismi aquis, DEO adiuuante, lustrati sunt homines circiter quingenti, omnesq; à Deo vocati, & admodum capaces doctrinæ Christianæ illis traditæ. Ac hæctenus magno animi ardore in vita Christiano homine digna perseuerant. Maior eorum pars est genere nobilis, quidam etiam illustres, & magnæ expectationis. Inter eos primus est huius Gubernatoris filius nomine Quiuxichi Leo, annū ætatis agens decimum sextum, & nepos eius nomine Mondo Michael, ambo præcipui à cubiculis Quabacondono. Hi cum forte ad ædes nostras peruenissent duce homine Christiano prænobili, qui nepotis Nabunangæ Sambrodoni Domini regni Minoani vices gerit, & rationes audissent, quibus demonstrabatur vnum esse mundi opificē, sibi plenè satisfactum esse responderunt: postero autem die, cum alia multa de animæ natura, alijsq; rebus attentè percepissent, syncerè confessi sunt, sibi veritati consentanea omnia videri quæ dixissemus; consilioque inter se breuiter capto, Leo iunior respondit, quandoquidem efficacibus istis rationibus conuicti essent, vnum esse omnium rerum conditorem, minus se facere non posse, quam profiteri se paratos ad suscipiendū sacrum aquæ baptismum. Quo responso accepto, equidem considerata iuuenum conditione, suspensus hæsi, ignarus quid facto opus esset; verebar enim
ne si

HISTORICA RELATIO

ne si eos baptizare in aures Regis, aliorumue emanaret: At illi collatis iterum inter se consilijs responderunt, calandam quidem sibi viderem, quoad fieri posset; si tamen diuulgaretur, Dominum suum Quabacundonum gauisurum, nec Gubernatori displiciturum, eo quod iam a multo tempore se amicum nobis declarasset. Itaque baptizati ingenti læticia gestientes, domum redierunt, gratiæque baptismi acceptæ clarissima signa deinceps dederunt. nam in hanc usque horam constantes in fide perstiterunt, multaque admiranda egerunt, quæ si V. P. vidisset & probasset, admiraretur, simulque summa consolatione afficeretur. Tanto studio, tamque breui tempore memoriæ mandarunt orationes, ut intra duos dies eas recitare potuerint: & orationibus ordinarijs minimè contenti, multa alia ad doctrinam Christianam attinentia perdidicerunt. Sæpenumerò ad sacrum Missæ audiendum ventitant, & seruatorum nostrorum gregi, ne agnoscantur, se intermiscant. Longius deinde moderato quodam seruore progressi, beneficio institutionis Christianæ vitam ita correxerunt, ut in aula nõ minima suspicio excitata fuerit eos Christianos factos, licet omnes indicarent se magno pere ea de re lætari: ipsi tamen, ut erant iuvenes prudentes, semper conati sunt, quoad possent, recelare, nõ neglectis interim quotidianis suis precibus: utque arcanum illud sanctius cõseruaretur, curarunt omnes famulos suos, quos adiunctos habebant quoties ædes nostras adibant, sacris nostris initiari. quod factum est cum summa ipsorum voluntate & voluptate: qui & in hunc usque di-

em 11

em in suscepta fide perseverant; sibi que impense gratulantur, & de conuersione sua, & de talibus Dominis; qui eos non tractant vt olim, dure & asperè, tanquam seruos: sed humanè & leniter tanquam filios. De Leone certe tam præclara commemorata sunt, vt obstupuerim. Inter ea vnum erat, ante Christianam religionem susceptam, in iuuentute sua Gubernatori patri & matri eum valde immorigerum fuisse; à sacro autem lauacro tantam insecutam mutationem, vt vtrique parenti in omnibus suauissimè obsecundarit: eaque re maiorem, quam explicari possit, parentes consolationem coepisse: neque dubito, quin iam odorati sint eum institutione Christiana ad illam morum modestiam peruenisse, maxime cum occasione data nonnunquam, sed magna dexteritate, inuehatur in Bonzios ethnicos. Superioribus quoque diebus quiddam fecit, vnde certò conijcere possunt eum esse Christianum. Habebat eius mater in pretio idolum loco abstruso satis reconditum. Huic Leo arrepto, ex ira primo coronam capitis abstraxit, deinde nasum præcidit, ac denique pessimè pro eo ac merebatur tractauit. Mater re cognita primum cum querimonia rem detulit ad nobilem foeminam, quæ in domo erat; tum ambæ ad Gubernatorem; qui prudenter respondit. Si quid in hac re peccauit Quiuxichi, multo certe grauius peccauit vxor mea colens & adorans idola omnis potentia expertia. Et effusè ridens, apertè declarauit se factum filij probare. Interueniens quoque huic sermoni nobilissimus Christianus Gubernatoris amicus dixi

HISTORICA RELATIO

dixit. Hinc liquet, eum vobis cariorem esse idolo; indicans Leonem impensius ab eis amari, quam idola omnia; & verè ita esse inficias ire nō possunt, cum omnibus exploratum sit Leonem ab utroq; parente ob raritatem & eximiam indolem tantum non adorari; nam cum totius corporis specie liberali coniunctam habet insignem prudentiam multamque rerum intelligentiam; & quod eo amplius est, quamcumq; rem bonam vel malam esse semel perpexerit, eam pro tali agnoscere & haberi vult: Itaque tanto interuallo ab eius sapientia abest Pater, ut vix audeat cum eo loqui, ne in consilijs & deliberationibus rerum sæcularium vsu quotidiano celebratis filio inferior videatur. Et quoniam in aula hoc nomine omnium in ore & oculis est, Gubernator aliquando in hæc verba de eo locutus est. Hic filius meus ætate confirmata aut deterrimus erit mortalium; aut optimus, vel etiam vnus ex illis Sciucque, hoc est religiosi, non qui communem vitam agunt, sed Sanquiogin, qui solitariam & eremiticam. Ego sane, qui per paucos hætenus noui adolentes tantis naturæ donis præditos, in spē venio, si Deusei donum perseverantiæ concesserit, eum, ad Dei gloriam præclaram operam in proxima Iaponiæ conuersione, pro nominis & generis sui dignitate locaturum. Quoties ad aedes nostras ventitat, aut dat operam doctrinæ Christianæ addiscendæ, aut de rebus diuinis loquitur, aut dubia proponit. Idem facit eius nepos Michaël, magna huius Ecclesiæ, ut apparet, columna futurus. Iam tertio de peccatis confessi sunt. Nuper cum ambo in arce vel castello Fusimen-

cimen-

eimenſi degerent, & ob oculos forte haberent in-
 numerabilem hominum turbam, Michael dixit
 Leoni. Magno profecto beneficio à Deo affecti
 ſumus, quod tot hominibus ſpontè in infernum
 ruentibus, nos duo ſoli ſingulari quadam gratia
 & fauore ſeruati ſimus. Quomodo autem di-
 gnas pro eo rependemus gratias? Non alia re cer-
 te, quam ſancta & inculpata vita, exercitatione-
 que virtutis. Si vellem perſequi omnia, quæ no-
 bis conſtant de iſtis adoleſcentibus, æquo longi-
 or eſſem. Deus pro immenſa ſua miſericordia
 largiatur eis conſtantiam. Nulla eos iam alia co-
 quit cura, quam quemadmodum multas lucrifa-
 ciant animas; & iam vnum nepotem ſuum nomi-
 ne Ficoici Paulum, ad CHRISTVM perduxerunt,
 qui perſeuerat cum iſtis ratione ſupra de-
 ſcripta. Certè, ſi plena libertate fruermur, ma-
 xima aulae pars, pro illorum exemplo mota, no-
 men ſuum Chriſtianæ diſciplinæ daret: & iam
 id ſe exoptare indicauit eius frater ætate maior;
 quem nondum recepimus, tum quod Leone ſit in-
 ferior, tum vt maius in eo accendatur deſideri-
 um, quo accenſo facile inter diſcipulos Chriſti
 locum obtinebit.

Habemus in hac vrbe catechumenum, animo
 & opere Chriſtianum, quem, quod nepos ſit No-
 bunangæ, & regni Mino Dominus ſacris aquis
 tingere non audemus; non nihil enim veremur,
 ſi Quabacundo res ſuboleat, cum afflictiones
 noſtras redintegraturum. Interea adiunximus
 ei ſocios duos homines nobiles ſpectata virtute
 Chriſtianos, qui nunquam à latere eius diſce-
 dant,

E

dant,

HISTORICA RELATIO

dant, optimamque eius voluntatem & deuotionem, factam tectam conferuent. Et hic erit vnus ex præcipuis nostræ Ecclesiæ columnis, qui totum quoque regnum suum CHRISTO adijciet. Adolescens est magnæ expectationis, & libenter bonis consilijs acquiescit Christianorum qui cum ipso degunt, maxime duorum ante dictorum, Ioannis & Iacobi, quos, vti prudentia & virtute præstantes, gubernatores constituit, vt eorum consilio omnibus in rebus vti posset: agitque cum illis valde familiariter, & simul reuerenter, ac frequenter quidem de rebus Christianis, absentes verò, tanquam optimos Christianos, collaudat. Sic ardet animus eius in his initijs, vt nocte vna omnes orationes perdidicerit, cum duobus alijs nobilibus, qui ad ædes eius venerant, & operam dabant orationibus memoriæ infigendis. Manibus fert rosarium D. Virginis & agnum Dei benedictum multis precibus ab eo hinc impetratum & missum: recitat, ac si Christianus esset, quotidie; præclareque vitæ piæ exemplo omnibus inter quos versatur, est magnæ ædificationi: Habet alium fratrem ætate minorem indole præstanti ad CHRISTI quoque fidem aspirantem, sed huius quoque baptismum eadem de causa in aliud tempus prorogauimus, Eidem iam dicto Domino, præter duos quorum ante mentionem fecimus, ad sunt alij quatuor hoc anno numero Christianorum aggregati, quorum consuetudine magna voluptate vtitur, illi sique fere solis confidit, consiliaque sua communicat; etsi in ædibus non desint multi alij nobiles.

biles.

biles, qui desiderio suscipiendi baptismi teneantur.

Hac æstate Christianus factus est quidam vocatus Guemba Ioannes, frater Yetchudoni Gratia mariti, qui post expensam & discussam diu doctrinam Christianam, cum quinque alijs nobilibus suis decreuit sacrum suscipere lauacrum. Dominus est castelli cuiusdam. redditum annuum habet vicenorum millium scutorum, quos illi annumerat frater. Promiserat se nemini patefacturum suam conuersionem: sed voluntate mutata mox omnibus nobilibus suis patefecit, qui & Domini exemplum, vt dictum est, secuti sunt. Egerat & cum alijs in aula sua degentibus, qui rei nouitate obstupefacti sunt. Patri suo, qui cognorat eum factum Christianum, non voluit aliud dicere, quam quemque in rebus ad salutem pertinentibus, esse liberum, Mater eius Christiano nomini infestissima est, & omni idolatriæ addictissima. Hæc legatione ad eum iræ & furoris plenam instituit, sed ille nihil se à semel suscepto proposito dimoueri ostendit. Gratia filium quendam, quem initio persecutionis, cum alijs, qui eius curam gerebant, baptisaueramus, adoptauit; quare cognita Guembandonus Ioannes vehementer lætatus est. Speramus hunc suo tempore, quoniam præclaris ornatus est donis stabilem huius Ecclesiæ petram futurum. Ipsa quoque Gratia maiorem in modum lætata est de hoc baptismo, Iusti Vcundoni opera procurato.

In vrbe quoq; Bozacca nobilissimum quendam virum, cuius consilij & opera Moridonus septem

HISTORICA RELATIO

Regnorum Dominus, in multis & grauibus negotijs vtitur, sanctis aquis nostris perfudimus. Fuit hic à Deo vocatus singulari animi sensu & feruore; nam cum affirmarem nos regio edito à baptismo administrando, & catechesi breuiter tradenda prohiberi, quorum vtrumque ille à nobis postulauerat: respondit primo, se ob multas, graues & continuas occupationes, quibus à Domino suo distineretur, aliter facere non posse; deinde, vt tuto & sine metu nostro id fiat, se cum domino suo Mori acturum, ac facultatem etiam petiturum vt liceat sibi esse Christiano, quod impetrauit, perfecitq; felicius, quam nos optare audebamus: neque enim solum id dixit domino suo, verū etiam recepit se, si causa sua tēpestas aliqua in nos excitetur, se primum in aciem proditurum, & cum Patribus, si eos defendere armis non possit, occubiturum. Ad hæc promisit, se Patrem vnum cum socio fratre in ditionem suam euocaturum, effecturumq; vt Christiani fiant, non solū quotquot imperio suo parent, sed quotquot ex alijs ditionibus eadem gratia vti uoluerint. Spondit quoq; se hanc rem Mori celaturum, Ecclesiamque, & ædes Patribus ibi cōmoraturis ædificaturum, vt Christiani quoq; qui Amaguccij degunt, & hinc non longe absunt, cōfessionibus in ecclesia faciendis, alijsq; spiritalibus adiumentis capiendis vacare possint. Certe Christiani illi magnam voluptatem ex hoc nuncio ceperunt, tanti enim hunc virum faciunt, vt non dubitent, se, si sub eius tutela & patrocinio sint, facile omnia tela Ethnicorum à suis ceruicibus depulsuros.

Menses

Menses duo exacti sunt, cum Baptismi aquis Bozaccæ expiat⁹ est, iuuenis in primis nobilis nepos Bigenni Saixodoni, qui trium regnorum, nempe Bigen, Mimafaca, & Bithchu Dominus est, Augustino amicissimus, & quasi filius huius Regis adoptiuus. Is hac via ad baptismum peruenit. Inciderat in vrbe Bozaccana certa quadam occasione in colloquium veteris cuiusdā Christiani, nomine Romani, dogmatum Christianæ religionis (vixerat enim aliquot annos cum nostris) scientissimi: percontatur Romanum, sit nes ne vnus Creator & opifex mundi? Cum vnum esse affirmasset & longa oratione probasset, tandem rationibus cessit, cōfessus non posse esse nisi vnum omnium rerum conditorem. Progressi deinde longius disputare ceperunt de anima rationali, an esset, & si sit, an eius natura sit eadem cum diuina? In qua quæstione cum veritatis lumen non satis perspiceret, ad palatium suum reuertit. Sed Deo placuit, vt id temporis frater noster Vincentius esset in ædibus Augustini, qui iuuenem ad se vocari iussit: Ad disputationem de anima ventum est; tota nox in ea vsq; ad primum posteri diei diluculum consumpta; animam esse clarissimè demonstratum est; iuuenis manus dedit, & cum reliquis omnibus capitibus, quæ Catechumenis proponi solent, assensisset, Christianæ legis se suscipiendæ baptismiq; desiderio palam teneri professus est. Verum frater noster, cum diceret, non ante illi patere posse aditum ad baptismum, quam multa alia dogmata Christianæ fidei comprehendisset, agrè acquieuit, magnopereque vrgens vt quam-

HISTORICA RELATIO

primum illa dogmata traderentur, tandem omnibus ritè cognitis, baptizatus est. Iam cum iuuenis sit tanta nobilitate, rogauit eum frater, vt rem totam occultaret, ne si in aures Regis effluat, ipsi nobisque aliquod impendat periculum. addixit se facturum. verum cum gratia in sacro baptismo recepta mirificè se accendi & corroborari sentiret, post vnum diem elapsum, coepit liberrimè omnibus suis socijs rem totam diulgare. Digressus postea Bozacca, per regnum Bigen, solum suum natiuum, indies magis magisque se Christianum esse professus est, nec religionis nostræ mysterijs dilaudandis satiari potuit, ita vt omnes illi Domini obstupescerent, & imprimis mater Saixodoni, quæ quasi cum toto illo Regno sectæ cuidam inter Iaponias perniciosissimæ Focquexu dictæ adhærescit: ad quam nunquam hic iuuenis se adiungere voluit, sed semper eam respuit, omniaque eius errata & nequitas detexit: sed nec vllus eum ob nobilitatem generis eam ob rem reprehendere ausus fuit, imò multi eum de rebus diuinis loquentem cupidissimè audierunt. Misimus illi hinc coronam vnam, & vnum Agnum DEI. Intra decem dies expectamus eius reditum Bozaccam, & inde huc Meacum, vt plenius in sacræ fidei capitibus erudiatur, est enim præclaris naturæ & gratiæ donis præditus, & in legum Iaponicarum noticia longe prouectus. Confidimus in DEO, eum aliquando suo exemplo & auctoritate ante nominata regna conuersurum. Pater eius nomine Tandaye,

daye, Domini dictorum regnorum (quæ filius nunc possidet) defuncti frater, est huius sui nepotis præcipuus consiliarius, & quoniam omnes sunt summa amicitia deuincti Augustino, non arbitramur nos optima spe nostra, quam habemus de illorum regnorum ad C H R I S T V M accessione à Domino nostro defraudandos.

Donatus præterea est Baptismi gratia hoc anno alius quidam maximæ expectationis adolescens, nomine Moan Paulus, consanguineus Chiusambri Fidadoni Pauli duorum regnorum Domini, magna sua & nostra satisfactione, quo enim plures conciones audiebat, & plures quæstiones de rebus fidei mouebat, hoc maiores in dies progressus faciebat in cognitione Christianæ veritatis: Et quia in Iaponicis legibus versatus erat, clarissime animaduvertebat, & magno feruore exponebat, quantum inter nostram, Iaponiorumque leges discrimen intercederet; Itaque hac ratione per aliquot dies de veritate fidei institutus magna voluntate se salutaribus aquis ab omnibus ante actæ vitæ fordibus abluendum tradidit. Ac ilico nobiscum agere cæpit, de fratre aliquo nostro ad regna Fidadoni emittendo; non dubitare se, maximam partem illorum Dominorum ad C H R I S T I castra deflexurum, si ab eo lex Christiana ibi exponeretur. Et valde probabile est, ita futurum, tum quod illorum Regnorum Dominus sit Christianus,

HISTORICA RELATIO.

ac omnium quidem qui in hac aula versantur, optimus, tum etiam quod iuuenis, quo de agimus, magnis extremæ Iaponiæ Dominis sanguine cōiunctus sit, suaq; in agendo dexteritate, & singulari feruore omnes incitaturus videatur vt Christiani fiant. Vnde à cognato Fidadono, ei fuit præcipuum quoddam illorum regnorum castellum, cum amplissimis vectigalibus attributum.

Huius vero Pauli iam dicti in catechisticis concionibus audiendis socius fuit Vgadonus Ioachimus inter Cieghos dignitate facile Princeps; qui Cieghi, ea sunt authoritate, vt liberrime non solum in omnium magnorum Dominorum, verum etiam in ipsius regis conspectum prodire audeant. Apud omnes quoq; in magna sunt estimatione, non tam propter dignitatem quam gerunt, quam propter eximiam prudentiam, & antiquitatum omnium Iaponicarum notitiam, quas solent istis Dominis, magna cum ipsorum voluptate commemorare. Hic ergò Cieghus quia in legibus sectisque Iaponiorum erat omnino exercitatus, magna attentione conciones audiuit, quæstionesque varias doctrinæ suæ conuenientes, tanta vi proposuit, vt fratres nostri, nisi diuina gratia adiuti fuissent, (nec enim legum Iaponicarum penetralia, vt ille, inspexerant) vix facere satis potuerint. Ac profecto tunc cognouimus, nullum hætenus extitisse Iaponium, qui tam accuratè & subtiliter suas disputationes proposuerit, & tam facile veritati concesserit, ac hic Cieghus; qui ante baptismum tanto lumine
illu.

illustratus est, vt finem non faceret prædicandæ legis nostræ, Deoque agendi gratias, quod se ad tam sublimem & certum salutis statum vocare dignatus esset. Speciatim autem lumen illud innotuit ex eo, quod post cognita aliqua de Christo dogmata, cum lacrymis hæc verba protulerit. Quod Deus factus sit homo amore nostri, deinde, vita eius, & mors cum resurrectione, & reliqua quæ acciderunt vsque ad missionem spiritus sancti, sunt res, humanæ etiã rationi & intelligentiæ cõgruentes, eo quod inde infinita bona, ad promouendam salutem nostram, profecta sint. at quod homines se faciant Deos, cuiusmodi sunt omnia isthæc nostra idola, non aliud liquet esse, quam meram arrogantiam, falsitatem, & incredibilem imposturam, quippe cum nec lumen, nec vitam impartiri possint mortalibus. Ad hanc orationem omnes sumus obstupefacti, & Vcondonus, qui ex angulo quodam verba ista inaudierat, satiari nequibat agendis Deo gratijs, quod improviso tantum miraculũ in illustranda mente huius hominis verè cœci edidisset. Hunc ergo, cum infimis precibus sacramentum baptismi à nobis extorsisset, vna cum dicto iuvene, magna nostra & ipsius lætitia, baptizauimus. Baptizatus continenter domum nostram frequentauit, quotidie doctrinam Christianam addiscens, atque in gratia & feruore spiritus proficiens, nec non præparans se ad prædicandum omnibus amicis suis Euangelium. Et quoniam omnibus nobilibus notus est, nunc magno cum fructu inter eos versatur; nam quosdam iam eius opera ad Christum adductos piacularibus

HISTORICA RELATIO,

aquis aspersimus, atque inter primos, eius filium qui magno cuidam harum partium Domino seruit. Is verò, quia opinione omnium istorum Cieghorum, habetur virtutum studiosus, & ab omni rerum huius sæculi cupiditate alienus, in magna gratia & autoritate est apud omnes; qua fretus, luminis, aliorumq; diuinorum carismatum in baptismo receptorum rete liberius ad piscationem animarum eijcit, idque magna æque dexteritate & efficacia. Alius quoque ex eiusdem dignitatis Cieghis initium fecit audiendi conciones nostras, & iam non obscura inditia dedit baptismi proximè consecuturi. In hac vrbe Meacensi, viuunt quadraginta vel eo plures Cieghi, omnes eadem dignitate ornati, ac in congregationes distributi. Vna quoque eorum pars magnum habet discipulorum numerum, qui & ipsi de Cieghis sunt. Ioachimus supra nominatus cuiusdam harum Congregationum caput est, ferturque multos habere auditores, qui suo tempore omnes CHRISTI scholam ingredientur. Dico, suo tempore, quia necdum illos habet pleno iure sibi obnoxios, sed breui habiturus est; qui enim nunc ludo præest, cum quartum annum agat supra octogessimum, non videtur diu victurus. Non possum verbis satis exponere V. P. quantum in hoc Ciegho deprehendamus habilitatem ad omnia bona. Eximia pollet in dicendo gratia, quæcunque è Theologia Christiana proponuntur, comprehendit facilimè, & memoriæ diligenter infigit, vt cum alijs communicet, quod sedulo, & cum ingenti omnium admiratione facit,

facit. Utinam DEVS donum gratiæ, quo tam foeliciter utitur, in eo augere dignetur. Si Dominus noster vitam illi concesserit, speramus eum in hac vrbe Meacensi magna perfecturum, atque etiam in Quantô, vbi multo tempore est diuersatus. Iam à Moan Paulo euocatus est ad suam arcem, vt populum illum paret ad audiendum res diuinas, atque etiam vt speramus, ad recipiendum baptismum; eamque ob rem vrgemus P. Viceprouincialem vt pro missione Quantana, mittat nobis vnum Patrem, & vnum fratrem.

Baptizatus deinde est vir nobilissimus nomine Figedonus Iacobus, cum coniuge sua Lucia, & filia Anna, quod sua exhortatione effecerat Sanrocu Romanus proprius eius filius, & duobus vel tribus annis continuarat, accepta occasione à morte Gaiochuuan soceri Figedoni, qui dum esset in extremis, per dictum Romanum, (qui id petierat) obsecrauit Figedonum, vt si singulari aliqua consolatione se ante mortem afficere vellet, salutari lauacro animum adiungeret; hoc donum se oblaturum in conspectu Dei, alia verba prætermitto. Motus hac obsecratione Figedonus, responderi illi iussit, se libenter eius desiderio obsecuturum. quod, vt dixi, fecit, exemplumque eius secuta est familia, & ob nobilitatem eorum complures alij. qui omnes in præsentem vsq; diem constantes in fide perseverant. Possem multa de illis recensere, vt de insigni caritate & simplicitate, qua nos tractant, de que summo studio in moderanda familia tota, ne quid

HISTORICA RELATIO,

ne quid à recto deflectat: quæ non aliud esse videtur, quam domus religiosorum.

Bis hoc anno P. Franciscus Perez inuifit Christianos regnorum Mino & Voari cum magno omnium fructu: verè vt dici possit, Christianorum illorum pietatem, sanctaque opera tam manifestis argumentis auferere, vt sint quoddam gentilium speculum, eorumque exemplo multi, & ex ijs quidam nobilitate generis clari, Christianorum numero se aggregarunt.

IN regno Mino Socondonus Ludouicus, & Sceirocudonus Iacobus, viri principes, velut binæ columnæ totam illam Christianitatem sustinent, subministrandis æquè temporalibus, cum opus est, ac spiritualibus præsijs, suaque autoritate & exemplò faciunt, vt res nostræ magno loco sint apud gentiles omnes.

AD conseruandam vnionem, quoque mense binis in ædibus conueniunt, & à prandio de diuinis rebus colloquuntur, ac speciatim de remedijs tuendæ confirmandæque pietatis, ac misericordiæ continuandæ in pauperes Christianos, alijsque de rebus optimis. Itaque cum animaduertent magnam omnino accelsionem fieri ad rem Christianam, locumque nouæ messi pene comparatum, vehementer rogarunt me, vt vellem isthuc fratrem aliquem mittere. Cæterum cum plures hic non sint quam quatuor, nisi illis hominem magna fide & prudentia, qui non secus, quam fratres nostri, multis iam annis conciones ad populum habuit fructu maximo. Nam inter alia vocatus à Toranosucūdono in ditionem

tionem suam, sermone suo & consuetudine familiaris, quadraginta hominibus, & inter eos multis eximia nobilitate, auctor fuit completenda Christianae vitae & doctrinae, nec antecessabit, quam omnes in eandem sententiam, iuvante Toranosucundono homine in fide ardentissimo, pertraxerit. Quod si eorum res ita procedere porro pergant, necessarium erit eis vnum Patrem concedere, quem iam non habemus: nec videtur eis negari posse, maximè cum Sanburodonus iam eo missus ijs donis sit praeditus, ut dixi. & omnino iudico, ibi statim aedificandam esse Ecclesiam, ut P. Franciscus Perez mihi quoque significavit.

Sub hoc tempus, magna laetitia illarum partium Christiani affecti sunt, exemplo cuiusdam viri nobilis, antiqui Christiani, qui cum supra annos triginta inter medios gentiles illibatam fidem, vitamque Christiano homine dignam tenuisset, tandem vi morbi in lectum deiectus; ubi intellexit iam nominatum Patrem in Guisū, urbe regni Mino praecipua degere, se eo deferri voluit. & detectis per confessionem antea vitae peccatis, optimè comparatus, ingenti sua & fidelium omnium consolatione animam DEO reddidit, honorificoque funere elatus est: quae res non modo Christianis, sed etiam Ethnicis non exigua aedificationi fuit.

Nec minor fructus constitit in regno Voari, ubi Christiani omnes errata sua sacerdoti patefecerunt, & ad fidei, piorumque operum exercendorum constantiam se mutuo animarunt.

Quam

HISTORICA RELATIO

Quam in rem non mediocriter profunt exempla Tangedoni, & generi eius Sciozaimondoni, ac foeminae vnus Christianae nomine Aloysiae, quae inter Christianos illos, est instar vnus fratris nostri, & in se curam suscepit iuuandorum omnium qui in vrbe Quius versantur.

Vt verò cognoscat P. V. quemadmodum Deus quoque se communicet humili loco natis, & sancta sua gratia ad magnam animi nobilitatem euehat: Fuerunt ibi iuuenes duo, qui tantam in sua conuersione fidem, & in vocatione constantiam declararunt, vt multis licet probris, iniurijs & persecutionibus à cognatis diuexati, ne minimum quidem languescentis animi inditium dederint, quod Christianis omnibus magnae voluptati & aedificationi fuit. Vnus eorum erat filius fabri lignarij, hominis Ethnici, in eorum sodalitatem adscripti, qui ratione suae stirpis & genealogiae officium gerunt statis anni temporibus idolis Iaponicis ministerium suum praestandi, quare & legi Christianae infestissimus est. Verum apud DEVM non est acceptio personarum. Filius iam dictus, cum decimumquintum vel decimum sextum annum ageret, & litteris Iaponicis imbueretur ab homine Christiano eximia doctrina & virtute praedito, tanti Magistri egregio exemplo permotus est, vt cognita Christiana catechesi, etiam diuinum baptismum suscipere. Res licet secretissima, non diu latuit Patrem, qui ira aestuans, vt insigne scilicet negotium eius magistro facefferet, iuuenem omnibus vestibus nudatum domo exturbauit, iussitque ne in eam, nisi eiurata lege, quam
pro-

profectus esset, pedem amplius inferre auderet.
 Exturbatum, consilioque paterno minimè ac-
 quiescentem Tangodonus in suam domum rece-
 pit, in qua ad multos dies permanfit. Interim
 dictus faber impotenti animo comminabatur, se
 per magnum quendam Dominum inibi commo-
 rantem, nomen Christianorum apud Regem de-
 laturum, effecturumque vt omnes è medio tol-
 lantur. Sed tandem certi Christianorum amici
 suo interuentu & rogatu licet ægrè hominem
 impulerunt, vt filium non solum in ædes suas re-
 ciperet, sed etiam in religione Christiana per-
 sistentem impunè haberet. in qua hæctenus, con-
 temptis paternis conuitijs, fortiter perstitit.
 Alius adolescens eiusdem ætatis & scholæ bap-
 tizatus est à dicto Magistro, quem pater re cog-
 nita, tam durè accepit, vt coactus fuerit fugam
 capeffere, & auxilium implorare Christiano-
 rum Minoensium, qui per quadraginta dies eum
 humanissimè tractarunt. Pater animaduertens
 non reuerti filium, etiam atque etiam dictos
 Minoenses obtestatus est; vt filium remitterent,
 sanctèque promisit se permissurum, vt in fide
 Christiana perseueret; ita remissus est, & à pa-
 tre magno honore & gaudio susceptus. Cum
 ergo illis Christianis factum esset satis P. FRAN-
 CISCVS PEREZ redijt, & ex itinere inui-
 sit CHRISTIANO S regni Vomi, qui viuunt
 sub patrocinio Boco IOHANNIS, & alterius
 cuiusdam, nomine Sancij, qui, vti sunt mag-
 na virtutè & zelo præditi, omnibus illis Chri-
 stianis duces & autores sunt vt constanter in re-
 ligione Christiana persistant, eosque non secus
 quam

HISTORICA RELATIO

quam filios, in timore Dei gubernant, quaque Dominica in ædes suas conuocant, procurantque vt suo tempore omnes de peccatis confiteantur. Hi duo sunt illi, qui exortæ persecutionis initio, magno vitæ suæ periculo me ad septuaginta dies domi suæ aluerunt. **DEVS** benedictus, abundè compenset eis omnes ærumnas, quas in gloriam nominis sui sponte sustinuerunt.

Hoc anno bis inuisi Christianos agentes in vrbe Bozacca, Sacai & Tacaencuqui, atque etiam eos, qui habitant in montibus, fructu non pœnitendo, qui tamen maximè in illis montanis, vt pote hominibus rudibus & simplicibus, eluxit: nam in illis quasi visibiliter eximij gratiæ diuinæ effectus se produnt, omnes admirabili concordia inter se coniuncti, humiles, obedientes, deuoti, bis quotidie Ecclesiam ad consuetas orationes persoluendas adeuntes. Quibus exemplis vicini gentiles plurimum commouentur, & paulatim ad eandem legem complectendam perducuntur. In ditione Tacaencuqui, **DEO** propitio, fauore quorundam veterum Christianorum ibi degentium noua Ecclesia hoc anno excitata est, in qua ipso Circuncisionis die cum omnium lætitia & gratulatione primum Missæ sacrum celebraui. Inspeci quoque loca, in quibus nonnullas afflictiones & certamina, maxime sub persecutionis initium eram perpeffus, interque gemitus & lacrymas affluebant noua solatia videnti exurgere rursus Ecclesiam, licet priori minimè parem, & superesse adhuc aliquas primorum Christianorum reliquias. Cum verò
postea

postea didicissem, gubernatorem ditionis huius constitutum nobilem quendam virum, bonum & humanum, omnino decreuimus eum vere proximo visitare, omnemq; lapidem mouere, vt fiat Christianus: & ita futurum, ex optimis naturæ eius donis, auguramur. Et si factum fuerit, nō dubitamus, magnum fidelium numerum eius exemplum secuturum.

In hac visitatione accidit res quædam memorabilis; quæ haud scio, maioremne nobis dolorem, an voluptatem conciliarit. Cum rex Taiconfama mandasset Iosce Benedicto filio Riuxæ gubernatoris Sacayani, vt in ædibus recens in nouo oppido Fuscimensi fabricatis tres vel quatuor mulieres sibi adiungeret, eo quod locus ille esset peramænus, & ad delicias factus, respondit Yacuin qui præsens aderat, neutiquam id fieri posse, propter eius coniugem Agatham excellenti virtute foeminam, quæ vti natura vehementior & ferocior esset, ita nunquam æquo animo eam rem sit toleratura. Sed cum rex rursus instaret, Iosce, ne hominem offenderet, verba quædam purgandi sui causa protulit, quæ secundum externam speciem ponderata in deteriore parte à Christianis accipi poterant, quasi aliud quiddam reconditum gestaret in pectore. Mihi profecto, re per Agatham cognita, prima fronte visa est periculi plenissima, ansamque datura acerbiori in nos excitandæ persecutioni, quam hactenus sustinuerimus. nam si coniunx marito in hoc negotio, vt est Christianæ disciplinæ tenacissima, cum mi-

HISTORICA RELATIO

ais serio obfistat, mox ad aures Regis perueniet, qui si intelligat illas minas ab ea ratione Christianæ legis intentatas, verendum est, ne eueniat nobis, quod S. Petro quando martyrium subiit, hoc est, ne agamur in crucem. Quam ob rem anxius, interque spem & metum suspensus, ac quid facto vel consulto opus esset ignarus, rem totam patefeci Rioqui dicti Benedicti socero, dixique vt compararet se ad mortem, quando quidem filia sua AGATHA constituisset nequaquam tolerare, quæ REX marito suo imperasset. Ille verò actutum respondit. Parabo me libenter: immò hæc verba subiecit. VINCENTIVM filium suum, in bellum Coraianum abeuntem, dixisse sibi; si occasio se offerret sustinendi martyrij, nulla se interposita mora, nomina omnium in familia sua degentium, etiam minimorum puerulorum in schedam relaturum, eamque Iudicibus oblaturum, cum adiuncta confessione, omnes illos esse CHRISTIANOS: non posse se angusto fractoque animo esse, vbi de honore DEI vindicando, tuendoque omnium Iaponiæ CHRISTIANORVM bono agitur. Quæ responsio, existimare potest P. V. quantam nobis attulerit voluptatem, maximè cum experientia quotidiana in hoc genere ita se hæctenus nobis probarit, vt minime dubitemus facta verbis responsura. Cæterum quia res erat tam ardua & grauis, diu multumque expendimus, quid facto opus foret, vt DEVS suscepto nostro ad oppetendam

pro

pro nominis sui gloria mortem voto & desiderio, suam quoque voluntatem nobis in negotio tam lubrico patefaceret: reque DEO per duorum dierum preces assiduas commendata, in quibus vniuersa vtriusque Iosce & Rioqui familia expiatis per confessionem noxis pane coelesti se communierat, in mentem venit, rem in hunc modum transigendam.

Nempe, vt proposito ab omnibus facto non offendendi DEVM, AGATHA, dum IOSCE Fuscimum ad incolendas nouas ædes se confert, inuiseret Iacuinum, eique diceret: quandoquidem marito suo deinceps viuendum esset Fuscimi, se quoque eo concessuram, vt ei cohabitaret; nulla siquidem ratione conuenire, vt cum illo degant aliæ mulieres; sed nec vllò iure eum à Rege constringi posse, vt in gratiam eius, alia vtatur coniuge, alioquin nullam se quietem marito suo IOSCE relicturam: quare & dictum Iacuinum, vti summum eius amicum, & máxima autoritate apud Tayconsamam, marito omne studium impendere debere ad eum ab hac calamitate liberandum. Placuit hoc consilium omnibus; & quoniam repugnabat nullus, felix sperabatur consecuturus exitus. Si V. P. præfens adfuisset, quando hunc casum ventilauimus, maiorem in modum admirata fuisset ardorem, prudentiam & constantiam AGATHAE vxoris IOSCE, quæ ad confirmandam fidem eius, quod animo destinarat, in hæc verba prorupit.

G 2

Si ego

HISTORICA RELATIO

Si ego odoratus fuero, te alia vsurum coniuge, vt Christianæ religionis amans, te commonebo: si verò monitis meis posthabitis eam in domicilium tuum admiseris, ego mox præsto adero, & cum extrema ipsius tuaque contumelia manibus in capillos cōiectis eam inde exturbabo, etiamsi certo sciam me eam ob rem à rege, cui summo-
pere hoc meum facinus displicebit, in crucem agendam. Itaque pro virili parte tua procura, vt non aliud fiat quam iam ante dictum est. Utinam Dominus noster impediatur, ne hic Rex quidpiam tale Iosce imperet, vt re tota silentio suppressa omne periculum remoueat.

I A M verò, vt V. P. intelligat, quam meritò doleamus non amandari huc Roma, & ex alijs Europæ partibus operarios, commemorabo rem consolationis plenissimam, atque utinam magnum V. P. calcar addat, ad parandum aliquem numerosum operariorum nouorum exercitum. Ante aliquot annos Bozaccæ sacris baptismi aquis ablui Nobunangæ generum nomine Chusambrodonum, vel Findadonum Leonem, hominem in legibus Iaponicis exercitatum, insigni prudentia præditum, fama & existimatione nominis inter omnes Iaponiæ Dominos longe Principem, tum ob singularem in bellis gerendis fælicitatem & fortitudinem, tum ob raram eius in omnes liberalitatem. Hic tum ob maximam mutationem & vicissitudinē in regnorum statibus ex bellis consecutam, tum ob Patrum nostrorum exilium non potuit perinde,
ac nos

ac nos optabamus, nostris mederi afflictionibus
 ut enim omnibus Dominis dignitate anteibat,
 ita omnium quoque in oculis ferebatur. Ve-
 rum enimvero in fidei professione constans sem-
 per permansit, nec quicquam de pristino in Pa-
 tres amores detraxit, inuisens eos, quoties lo-
 cus & opportunitas minima se offerret. Cum
 ergo Rex non ignoraret, eum tam præclaris na-
 turæ dotibus insignitum, ad tantam status di-
 gnitatem eum euexit, ut inter præcipuos Iapo-
 niæ Dominos numeretur, plus autem omnibus
 sit amatus, eo quod in illo omnem spem defixe-
 rit Iaponicæ Monarchiæ conseruandæ in suis
 successoribus. Quod superioribus diebus ma-
 nifestissimè declarauit; nam cum nuncium ac-
 cepisset, illum ex grauissimo morbo ad mortem
 usque decumbere, lacrymans dixit. Si diem ob-
 eat Findadonus, iam omni spe excidi Monar-
 chiæ in meis continuandæ. Quare & inusita-
 tam diligētiam adhibuit in valetudine eius pro-
 curanda: mandauitque duobus præcipuis Do-
 minis ut eiusdem rei curam in se fusciperent,
 & quotidie se de eius statu certiozem redde-
 rent. Cum dicto Leone quasi continenter ver-
 satur Iustus Vcundonus, nam multo iam tem-
 pore arctissima inter se necessitudine sunt de-
 uincti, hic enim illi auctor fuit ut Christianæ
 religioni nomen daret, & nunc operam dat
 Iustus, ut ad primum statum, quo Christianis
 initiatus est sacris, eum reuocet, quemadmo-
 dum & fecit; Nam dictus Findadonus crebro
 de me in sermonibus quotidianis perconta-
 tur

HISTORICA RELATIO

tur; & per molestè se ferre declarat, me adhuc delitescere; vrgetq; vt cum huius vrbis Gubernatore agam de loco, in quo nobis ædes cum Ecclesia excitentur, se quoque eadem de re cum eo acturum; Regi deinde expositurum, ex praua quorundam informatione nos esse exilio multatos, non conuenire in nos capita illa accusationum ob quæ delati eramus; sibi que prorsus videri, Regem facile omnia condonaturum. Hæc omnia mihi retulit Vcondonus, qui illud quoq; addidit, se, si ex morbo conualescat, apud eum effecturum, vt vnus Pater cum fratre in sua regna amandetur, ibique commoretur & Christi Euangelium annunciet, se que litteras ad suum cognatum Moan Paulum supra nominatum daturum, vt ijs acceptis voluntatem suam exequatur, hoc est, vt vniuersus status fiat Christianus.

P A T E T autem status vel ditio eius in longum itinere decem, in latum verò septem dierum; inter opida autem habet vnum nomine A I Z V magnitudine præstans, denis ædium millibus instructum. Ab oriente attingit mare, ita vt facilis inde sit traiectus, si triginta vel quadraginta dies impendas, in nouam Hispaniam. Videt ergo V. P. quanta sit hic dispositio & præparatio diuina gratia opitulante facta ad conuersionem omnium illorum regnorum. Et si D E O placuerit integram huic Domino restituere valetudinem, nec aliud impedimentum

inter-

DE OMNI. IAPONIAE REGN.

interuenerit, procurabimus eodem propitio, ut omnia quæ ante dicta sunt fiant; mihi que videtur, Patrem Viceprouincialem ad hoc vnum Patrem cum fratre vno missurum. Quod si Dominus noster pro immensa sua misericordia prosperos rei successus dederit, curabimus quoque eo mitti Ciegum Vgoradonum, cuius supra mentionem fecimus, is enim Findadoni cognatus est, & in ijs regnis diu versatus, omnibusque notus.

Cum huc scribendo peruenissem, aduolat Iustus Vcondonus, totus lætitia exultans, & nuncians Findadonum in rebus fidei esse quasi hominem recens à morte ad vitam excitatum, atque deo ad eam rectius confirmandam impensè petere, ut illuc VINCENTIUS frater noster mittatur, à quo omnia necessaria cognoscere possit. Post biduum ergo eum mittam. Postulare coepit, ut omnes sui amici ad CHRISTI Ecclesiam adiungantur; Vbi de peccatis suis confessus fuerit, de quo iam Vcondonus statuit eum commonefacere, non dubitamus Spiritus sancti gratiam in eo operaturam tanta efficacitate, ut vnus ipse, pro existimatione qua pollet apud regem, sit nos pristino statui restitutus. Vcondonus in locanda hac opera non sinit sibi vel minimam opportunitatem eripi, & in eam spem adducimur, fore, ut DOMINVS noster tam diuturnam mortificationem tot annis toleratam breui commutet in summam consolationem, & ex eo magnum lux sancti fidei prædicatorem & ministrum efficiat.

HISTORICA RELATIO

efficiat. Ex his verò omnibus iam memoratis V. P. facilè potest quasi oculis coram intueri maturum & proximum fructum, quem hæc vinea sua, & dilecta Iaponiæ sponfa promittit, per hanc tribulationem, in qua etiamnum versamur, significatum.

S V B finem harum litterarum, visendi mei causa huc venit adolescens ille regni Bigen, dictus Saquiodonus Paulus, quem Vincentius frater noster concionibus suis Bozaccæ à superstitionibus Iaponicis retraxerat. Aliquot horas cum eo collocti sumus. & ex rerum narratione facile collegimus, eum magnam in Regnis occidentem spectantibus Ecclesiæ columnam futurum. Pauca ex illis, quia memoria digna sunt, & consolationem tum V. P. tum nostris allatura videntur, hic annotabo. Dicitur adolescens à suscepto Baptismo domum suam reuertit, in regnum Bigen. Post reditum infirmatur vxor, & intra paucos dies moritur. Morte hac vehementer affligitur, tum quod foemina esset admodum nobilis & prudens, eamque ipsos vndecim annos habuerat, tum quod à natali suo nullus ei tam acerbus casus acciderat. Turbato in mentem venire cepit, quid si tibi id obuenerit ob susceptam nouam religionem? nec deerant alij, vt complures Bonziji, & nonnulli consanguinei, qui idem auribus eius inculcarent. Sed mox rediens ad se, oculis in coelum sublatis, dixit in corde. Magna est hæc dæmonis tentatio, quam DEVS
ad pro-

ad probandam meam constantiam permisit: cum-
 que ita fit, nihil à me obtinebit. Inuictò ergo a-
 nimo cohibitis lacrymis, processit ad funus de-
 functæ, omniaque eius pretiosa vestimenta, or-
 namenta, & quicquid ad eam pertinebat è cubi-
 culo eiecit, dicens præsentibus, quoniam illa al-
 terius sectæ fuisset, curarent eam humari à Bon-
 zijis: se quoniam Christianus sit, nihil de eius re-
 bus usurpaturum. Hic Bonzij contra instare, nisi
 Christo renunciaret, sectamque vxoris profitea-
 tur, se ne digitum quidem funeri admoturos. Il-
 le verò magna incensus ira ex aduerso respon-
 sare, ne quidquam hac de re mutirent, facerent de-
 cadauere, quod collibuisse, abijcerent, si vel-
 lent, in lutum, se à sua sententia non discessu-
 rum. Bonzij igitur perspecta eius constantia fu-
 nus ad sepulchrum, & cum eo omnia vestimen-
 ta è cubiculo abiecta, extulerunt. Vt verò lucu-
 lentius suæ in fide Christiana constantiæ publi-
 cum exemplum daret in conspectu totius multi-
 tudinistum Bonziorum, tum aliorum Domino-
 rum gentilium veritus non est vesci carnibus, in
 eo ipso loco, in quo vxor sua vita decesserat, quæ
 gentiles sacrilegij loco habent, si fiat non solum
 ipso mortis die, sed etiam eodem die per multa
 annorum curricula; Quam rem etsi omnes ad-
 mirarentur, nullus tamen fuit, qui reprehende-
 re auderet. Hac victoria plurimum erectus est
 & confirmatus, magnoque iam desiderio flagrat
 insigne aliquod facinus ad gloriam dei designan-
 di, pro rependendo quadantenus summo voca-
 tionis suæ beneficio, ut ipse loquitur præ tot mi-
 libus

HISTORICA RELATIO

libus hominum ethnicorum sibi præstito. Ac
 vt clarius liqueret, quanta spiritus sancti gra-
 tia imbutum fuerit illius pectus: semel atque i-
 terum in multorum præsentia dixit, si noua
 aliqua in nos tempestas, qua exulare cogamur,
 exorta fuerit, non se permissurum, vt ditio-
 ne sua excedamus, & si opus sit, tutela nostri in se
 suscepta, Ecclesiam in sui regni montibus, at-
 que ædes constructurum, vbi nostri suis mini-
 sterijs fungantur, & omnes suos subditos doc-
 trinae CHRISTIANAE præceptis instruant,
 quanto fieri potuerit silentio, ne ad aures hu-
 ius regis perueniat. Quod si verò ea ex re vel
 minimum capitis nostris impenderet peri-
 culum, se primum fore, qui vitam pro CHRIS-
 TIO sit profusus, ac de hac sua voluntate &
 proposito neminem debere ambigere. Adde-
 bat deinde, se id facere non tam Patrum quam
 DEI amore impulsus, cui intelligeret pro tan-
 tis beneficijs collatis, se, quantus quantus esset,
 prorsus obstrictum. Crebro quoque vehemen-
 ter obstupescens, verba illa identidem iterabat,
 demirari se non parum, qua ratione Christia-
 nus fieri potuerit, cum regnum consobrini sui
 sectæ omnium IAPONICARVM deterrimæ
 adhærescat, in eoque non degant plures tribus
 Christianis. Nimirum perspiciebat ille, nomen
 hominis Christiani, non industria virtuteue hu-
 mana, aut meritò comparari, sed sola DEI mi-
 sericordia, & idcirco quadam quasi siti exsti-
 mulabatur aliquid ad gloriam DEI faciendi; ac
 quoniam in re præsentia aliud non incidebat, et-
iam

iam atq; etiam à me postulabat fratrem aliquem, qui suo in statu Christum prædicaret (in quo suos habet redditus vicenorum millium aureorum) omnesque ad verum DEI cultum pertraheret: sæpe quoque repetebat, quanta gratia à diuinâ maiestate donatus esset, ac speciatim clarissimæ cuiusdam, quam in anima sentiret, cognitionis sui, sic vt ei non videretur homo, qui id non intelligeret. adiungebat etiam, quotusquisque non crederet DEVM esse conditorem cœli & terræ, eum esse mortis reum, seque in ea fide, si occasio se offerret, paratum mori. Neque me debere dubitare, si Rex iste millies sibi imperaret, vt religionem Christianam eiuraret, quin millies potius pro eius veritate sit iugulum porrecturus: neque illud nouum & admirabile posse videri, cum sæpenumero homines pro Dominorum suorum temporalium, aut fortunarum iuarum defensione morti se obijciant. Alia denique eiusdem generis tam multa subiicit, vt non dubiam spem habeamus, eum inter magnos Dei seruos annumerandum. Est adolescens viginti quatuor annorû, tum Domino suo, tum omnibus alijs in hoc regno existentibus imprimis carus; qui promptè illi nõ secus ac consobrino eius obsequuntur, & vt multis naturæ atq; gratiæ donis ornamentisq; præ alijs conspicuû suspiciunt & admirantur. Vtinâ Deus illi impertiat donum perseuerantiæ, quemadmodum speramus; nostra certe industria in eo formando nunquam deerit, donec euadat in a terû Iustû Vcondonû: quod facile erit, si Meaci, vel Bozaccæ, vel certè Fuscimi dega-

HISTORICA RELATIO

degamus: inuitabimus enim eum crebro in domum nostram, curabimusque vt accuratè in rebus diuinis, sanctaq; fide nostra instituat. Cuius constantiam omniumque istorum regnorum conuersionem etiam atque etiam petimus V. P. omniumq; Patrum & fratrum Societatis precibus apud Deum esse commendatam: sicut ijdem cupimus quoque nos commendatos, quia reuera multis magnisq; cum difficultatibus sæpe conflictamur, nec vnquam desunt infestæ dæmonum insidiæ, variæ afflictiones & æumnæ, quibus solo gratiæ diuinæ lumine & præsidio fulti superiores esse possumus, M E A C O, 14. Februarij. 1595.

V. R. P.

Seruus & filius in Christo

Organtinus.

F I N I S.

